

EKO-PRAVLJICA

Štiri zgodbe o štirih naravnih energentih:
o vetru, zemlji, ognju in vodi

Alenka KLOPČIČ
ilustrirala Marta Bartolj

PIKAPOLONICA METKA SE UČI LETETI

Nekoč je živela pikapolonica Metka. Kot vse pikapolonice je imela sedem pikic, toda dve sta bili tako zelo skupaj, da se je zdelo, kot bi bila le ena. Tako so Metko daleč naokoli poznali kot pikapolonico z le šestimi pikami. Ni pa bila znana le po tem. Daleč naokoli je bila edina, ki zelo dolgo ni znala leteti. Začelo pa se je takole ...

"Auuu!" je zavpila pikapolonica Metka, ki je bila še tako mlada, da ji je letenje še vedno povzročalo težave. Tudi tokrat ni mogla pravilno vzleteti. Namesto da bi se prepustila svežemu vetriču in zaplula z njim, je kot že ničkolikokrat poprej pristala na blatnih tleh takoj, ko se je pognala z marjetice, na kateri je stala.

"No, še vedno si tako nerodna," ji je rekla njena starejša sestra Polona. Vse pikapolonice Metkine starosti so že precej bolje letale od nje.

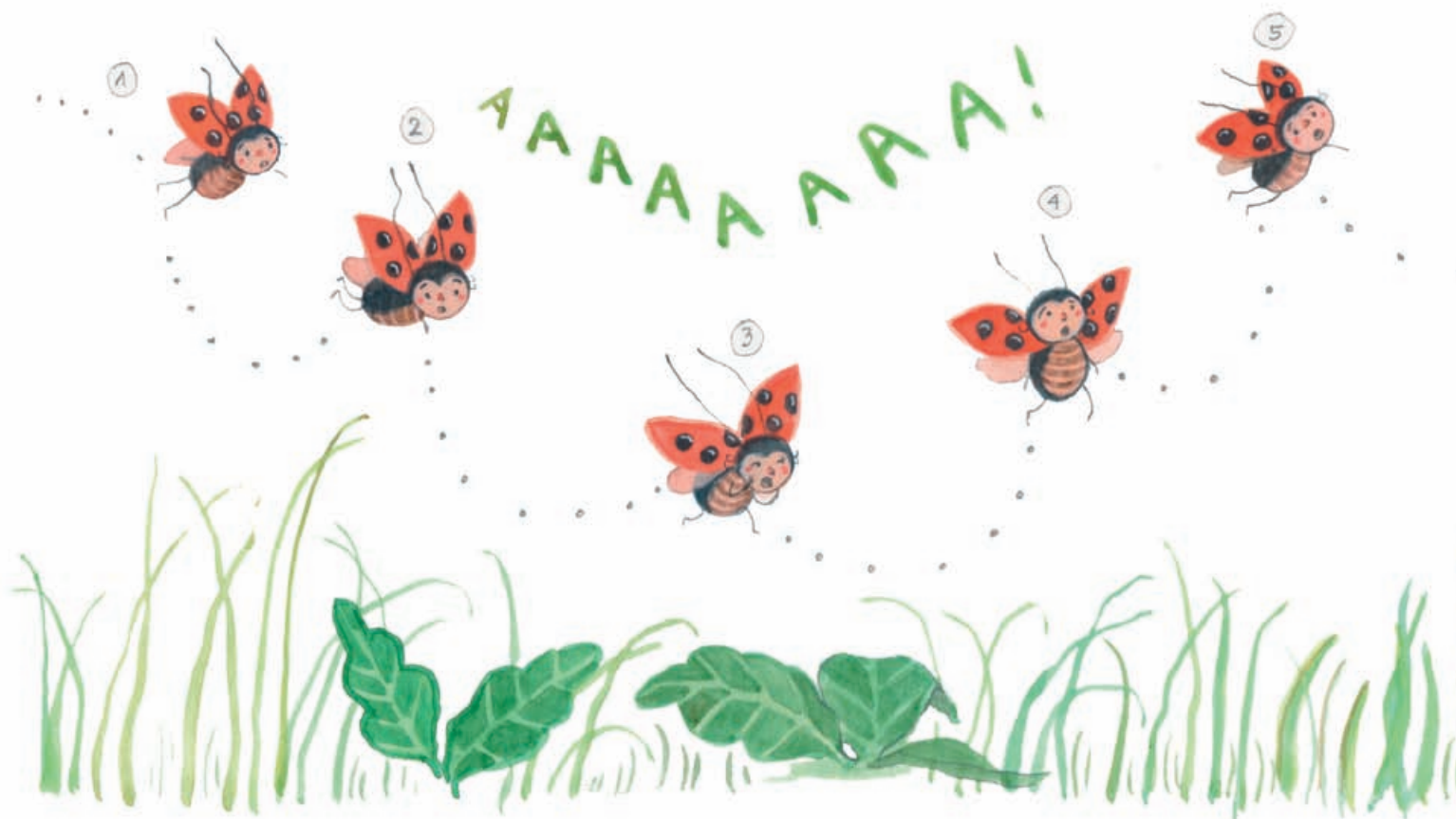
"Nisem nerodna! Tako težko je vzleteti ..." Začetna jeza je postala globoko razočaranje in mala Metka je zajokala.

Poloni se je zasmilila, zato je glasno sklenila: "Prav! Zdaj je pa dovolj. Jaz te bom naučila leteti!"

"Res?" je bila presenečena mala Metka. Med pikapolonicami je namreč veljalo, da morajo mlade polonice same poskrbeti zase.

"Res," se ji je nasmehnila starejša sestra in jo po mali glavicici prikupno dregnila s krilcem, na katerem so bile njene štiri pikice.

"Dajmo, Metka, odženi se z vetrom!" je glasno spodbujala Polona, ki je stala na regratovem listu pod cvetom, na katerem je še vedno stala Metka in zbirala pogum za odriv.

"Ko pa ne vem, kdaj je pravi trenutek!" je z drobnim glaskom zavpila nazaj mala pikapolonica.

"Ko zaveje najmočnejši sunek! Zdaaaaaj!" je kričala Polona in se odgnala z regratovega lista v zrak. Metka se je pognala za njo.

"Aaaaaaa!" se je slišalo njeno kričanje, ko je nerodno krilila s krilci.

"Ne vpij, letiiii!" se je Polona spustila k mali Metki. Toda bilo je že prepozno. Metka je tako nenavadno krilila s krilcema, da jo je veter spet premagal in jo ponesel proti tlom.

"Polona, pomagaj!" je vpila Metka in še bolj divje krilila s krilci.

"Metkaaaa!" Polona je zletela za mlajšo sestrico. Navadno je videla sestro padati, ko je stala spodaj. Tokrat pa je letela z njo in padec se ji je zdel še bolj nevaren.

"Kaj bo, če mala nikdar ne bo znala leteti? Kako bo preživela? In kako bo lovila uši za hrano?" Takšne misli so se ji motale po glavi, ko je zaskrbljena drvela za sestrico, da bi jo ujela. A bilo je prepozno in kot že neštetokrat prej je Metka pristala na tleh. Imela je to srečo, da je najprej padla na mehak regratov list in šele nato na tla, kjer pa je njen padec ublažila visoka trava, ki je plapolala v vetru.

"Au," je zastokala Metka in zajokala.

"Metka! Metka, kje si?" je slišala Polonino klicanje, a ji sploh ni bilo več do tega, da bi jo sestra našla. Zagotovo ji bo spet pridi-gala, kako nerodna je ...

"A tu si," je zaslišala Polonin glas za svojim hrbtom.

"Kako sem vesela, da si cela!" je pritekla k njej in jo objela, da je Metka komaj dihala.

"Ja, ja, nerodna sem," jo je prehitela Metka.

"Ne, bučka, nisem ti hotela tega reči," je popustila objem Polona in se zazrla v mlajšo sestrico.

"Hotela sem se ti opravičiti. Nikoli ti ne bi smela reči, da si nerodna, oprosti. Si izjemno pogumno malo bitjece, ki kljub mojemu nerganju kljubuje močnemu vetru. In tako sem se ustrašila zate ..." Spet jo je potegnila v močan objem, da se je Metki kar zaletelo.

"Saj je v redu, sestrica. Hvala," je Metka potrepljala Polono, ki ji je bilo vidno žal.

"Hvala, da si bila z mano in da še nisi obupala nad menoj," je dodala Metka.

"Obupala? Nikoli!" je vstala Polona in bila še bolj kot prej odločna, da bo mali sestrici pomagala premagati veter.

Ko je že padla noč in je Metka že zdavnaj spala, je Polona še vedno razmišljala in mrzlično iskala rešitev, kako pomagati sestri, da bo ujela ravnotežje z vetrom.

"Ha! Zrak!" je po dolgem času veselo zavpila, da je Metko, ki je spala poleg nje, kar poneslo iz posteljice.

"Kaj, kje?" je zmedeno gledala okoli sebe Metka, ki je kar lebdela malce nad tlemi, njena krilca pa so bila tokrat mirna in niso krilila kot vedno.

"Ojoj," je Polona gledala sestrico. "Metka, saj letiš!" je še bolj zavpila.

"Kaj? Kaj delam? Letim?" je zmedeno pogledala proti tлом, ki so bila sicer čisto blizu, a ko je videla svoje nožice lebdeti v zraku, je panično zakrilila s krilci in spet – pristala na tleh.

Ko je dvignila nasek s tal – tokrat je namreč pristala prav na nosku –, je videla, kako Polona teče v krogu in veselo vzklika: "Metka leti, Metka leti!" A ker je bila zmedena in še vedno na pol v snu, je z glavico butnila nazaj ob tla in globoko zaspala do jutra.

"Metka, Metka! Zbudi se!" Po ličku jo je požgečkala sestra.

"Hm, kaj?" je odprla eno in nato še drugo oko.

"Zbudi se, mala. Letet greva!" je bila vzneta Polona.

"Že?" je vprašala Metka, a je namesto odgovora dobila močan prijem za nožico. Polona jo je že potegnila za seboj in le stežka vzletela do najbližjega regrata.

"Au!" Metka se je, ko sta pristali na dolgem regravem listu, ki je spominjal na letalnico, pobožala po nožici, saj jo je sestra kar močno povlekla.

Polona, ki je bila preveč razburjena, da bi to opazila, ji je rekla le, naj počaka trenutek. Odletela je do pajkovke Emanuele, ki je celo noč pletla veliko mrežo. Ko se je vrnila k Metki, je imela s seboj tudi dolg kos pajkove mreže.

"Kaj bova pa s tem?" je vprašala Metka.

"S tem bova privezali tebe," je še vedno razburjeno razlagala Polona in že navijala mrežo okoli Metkinih nožic, "in mene." Hitro je naredila še vozec okoli svojih nožic.

"Zakaj pa?" je vprašala Metka.

"Da boš ostala v zraku," je veselo zaključila Polona in še preden je Metka lahko postavila naslednje vprašanje, je že vzletela. To jutro je bil veter bolj prijazen kot prejšnji dan.

"Prav super je!" je Polona zaklicala sestrici, tik

preden jo je zagon, ki ga je imela, potegnil z regravote vzletalnice.

"Aaa!" je negotovo izustila Metka.

"Ne boj se, Metka! Le prepusti se!" ji je prigovarjala Polona, ki je bila kar nekaj centimetrov pred Metko, ta pa je nerodno opletala po zraku za njo.

"Metka, zrak je tvoj prijatelj! In veter je njegov!" se je obrnila k njej Polona. "Prepusti se mu!"

"Kako?!" je bila prestrašena Metka.

"Nožice pusti, naj plujejo z vetrom za tvojim trupom in krila naj obmirujejo. Vanje zajemi zrak, potem pa le jadraj z njim!" ji je zaklicala Polona.

Metka je skušala umiriti svoje misli. Res je bil zrak njen prijatelj in veter prav tako. Potem je hipoma spustila nožice, da so zaplule za njo, namesto da bi trdo visele navzdol, in prenehala s kriljenjem. Imela je občutek, da bo zdaj še hitreje padla na tla, vendar jo je bodrilo to, da je bila s trdo pajkovo mrežo privezana na Polono.

"Saj ne bom padla, saj ne bom padla ... Zrak je moj prijatelj in veter je njegov," je glasno ponavljala sama pri sebi, oči pa je od strahu kar zaprla.

"Enkratno!" je slišala Polono. "Zdaj pa odpri oči, mala!" ji je zaklicala sestra.

Ko je Metka plaho odprla oči, se ji je odprl neopisljiv razgled. Pod seboj je zagledala neskončne površine zelene travnate preproge, cvetoče polje in bleščeče rečice.

"Vau," je bila prevzeta. "Pa tako diši," je zavzdihnila.

"Ja, res je," ji je odvrnila Polona. "To je zrak."

"Čudovito," se je Metki še vedno iskril pogled.

Sploh ni dojela, kdaj je Polona spustila pajkovo vrvico s svojih nožic in je mirno letela dalje. Kmalu pa se je pojavila ob njej in jo nagajivo dregnila: "Bravo, sestra! Letiš!"

Toda njeno veselje je imelo nasprotni učinek in Metka, ki je zdaj uvidela, da ni več privezana, je začela panično kriliti in veter jo je odnesel proti tlom. Slišalo se je le še: "Aaaaa! Polonaaaa!"

"O ne!" je zastokala Polona in jo mahnila za Metko.

A bila je prepozna. Metka je pristala v deroči reki in Polona je videla le še njeni dve povezani pikici na njenem rdečem plaščku, ki sta se potopili v vodo.

"Metka!" je zavpila Polona. A odgovora ni dobila. "Sestra moja," je še zastokala, ko se je od žalosti sesedla na rečni breg.

"Pomagaj mi!" je zdaj zaslišala glasek iz vode prav ob bregu, kjer je sedela.

Zagledala je deževnika, ki je skorajda lebdel na

vodni gladini in z glavo potiskal njeno sestrico na breg. Polona jo je hitro zgrabila za nožici in potegnila ven.

"Metka, Metka!" jo je stresla, da je mala pikapolonica izpljunila vodo in začela kašljati.

"Kakšna sreča, sestrica!" je bila srečna Polona in spet stisnila Metko, da jo je vse zbolelo.

"In hvala tebi!" se je zdaj ozrla k deževniku, ki je rešil njeno sestrico. Toda deževnik je bil že v daljavi, vodni tok ga je odnesel naprej in slišala je le še: "Ni za kaj! Pa povej sestrici, da jo Martin pozdravlja!"

"Kakšen smešen deževnik – kar pluje po reki," si je mislila Polona, a bila je nadvse srečna, da so tudi takšni na svetu. Če ga ne bi bilo, bi njena sestrica bržkone utonila.

Metka je po tem nekaj dni počivala, potem pa sta s Polono ponovili let z Emanuelino pajkovo mrežo. Še nekaj časa je trajalo, da je Metka obvladala svoj strah pred letenjem. Kljub vsemu ji je uspelo, ker si je tako zelo želela biti v zraku, ki jo je vedno navdal z novo močjo. Letenje ji je ponujalo širok pogled na velik svet okoli nje. Tako je postajala vse bolj vesela in zadovoljna pikapolonica.

Zrak je zmes plinov, ki sestavlja ozračje Zemlje. Zrak potrebujemo vsa bitja. Tudi pikapolonice, ki so koristne živali, saj se prehranjujejo z listnimi ušmi in drugimi žuželčjimi škodljivci in tako varujejo pridelek. Zrak potrebuje tudi človek, ki lahko brez hrane zdrži en teden, brez vode le nekaj dni, brez zraka pa le nekaj minut.

Naravno gibanje zraka, ki ga povzroči porušeno razmerje med zračnima pritiskoma nad hladnim in toplim oziroma segretim delom površja, je veter. Veter, s pomočjo katerega lahko pridobivamo električno energijo, je tisti, ki "nagaja" naši pikapolonici Metki.

Z E M L J A

ŽABICA VANJA GRE V TOPLICE

Nekoč je živela žabica Vanja, ki je slovela po svoji lenobi. Bila je velika in tudi precej okrogla žaba, ki z izjemo krastače Hilde ni imela prav veliko prijateljev. No, pa še Hilda je bila njena teta.

A žabica Vanja, ki je preživljala dneve ob svoji mlakuži, si je želela malo spremembe. Ko je od soseda murna Jožeta izvedela, kako lepo se je imel na počitnicah v toplicah, se je odločila, da gre tudi sama tja ...

"Kako greš v toplice?" je bila iz sebe Vanjina teta Hilda, ko je žabica oznanila, da gre na počitnice.

"Ja, lepo. Danes grem še spat in jutri zjutraj jo mahnem tja," je odgovorila Vanja, ki se je namakala v svoji blatni mlaki, ki jo je poimenovala Rdeča mlakuža.

"No že, ampak ... Ali sploh veš, kam moraš?" je bila Hilda zaskrbljena za žabico, za katero je vedela, da ni še nikoli nikamor potovala.

"Ne, a bom že izvedela," se je delala pametno Vanja, saj Hildinih litanij nikdar ni marala, čeprav ji je ta vedno želela le dobro. Niti se ji ni ljubilo razlagati, da ji je sosed Jože že dal vse potrebne napotke.

"Prav, potem pa naj bo po tvoje. A le vprašaj koga za pot, to ti ne bo vzelo tvojega ponosa," je zamomljala Hilda in odskakljala proti svojemu domu.

Vanja je vedela, da je s svojim vedenjem prizadela rjavo krastačo, ki je vedno skrbela za njo. Zdaj ji je bilo žal, da se je vedla, kot se je, a za Hildo je ni mahnila. Čutila je le, da potrebuje spremembo in za ostalo ji v tem trenutku ni bilo mar – niti za teto ne.

Naslednje jutro, ko je že sijalo sonce in so žvr-goleli ptički, se je žabica Vanja odpravila proti topicam. Muren Jože ji je povedal, da mora slediti rumeni potki. Ko bo prišla do razpotja, mora v drugo smer, tja, kamor potuje rečica. Dolgo bo skakljala skozi pusto območje brez vode, kar bo ob vročem soncu še težje. Tako se je na pot odpravila zgodaj zjutraj, kot ji je svetoval tudi muren Jože.

Ko je žabica priskakljala do velikega drevesa, ki je stalo sredi ničesar, se je kar vrgla po tleh. Daleč naokoli še trave ni bilo več, le topel vetrič je bril skozi težak zrak. Iztegnila je vse krake, njen velik, bel trebušček pa je gledal v nebo.

"Joj, kako je vroče," je zasopla žabica Vanja.

"Ah, tako grozno vroče pa spet ni," je zaslišala droben glasek.

"Prosim? Kdo si?" je dvignila glavo Vanja.

Izza edine travnate bilke poleg velikega drevesa, pod katerim je zdaj ležala Vanja, je pokukala glava male pikapolonice Metke.

"Živijo, jaz sem Metka," je rekla pikapolonica, ki je imela le šest pikic. No, vsaj tako se je zdelo Vanji.

"Živijo, jaz sem Vanja," je odvrnila žabica. Dodala je: "Oh, pa še kako je vroče!"

"Dobro, dobro, ampak nedaleč od tu imaš pravcati vodni vrelec, veš." je rekla Metka.

"Saj ravno tega iščem!" se je usedla Vanja.

"Potem ni več daleč?"

"No, še kar nekaj skokov te čaka. Lahko te tudi pospremim," se je prijazno ponudila Metka.

"Zakaj pa bi to naredila?" je vprašala Vanja, ki je bila presenečena nad Metkino ustrežljivostjo.

"Zanimivo vprašanje," se je zasmejala pikapolonica. Ni se zmenila za Vanjino nezaupljivost. "Recimo, da zeloooo rada letim!"

"No, prav, greva skupaj. Zdajle pa bi še malo počivala," se je ulegla nazaj Vanja.

"Ne, ne, morava kar takoj na pot. Če ti je že sedaj tako grozno vroče, potem sploh ne veš, kaj tukaj pomeni vročina," ji je Metka skočila na beli trebušček, da je žaba zakašljala.

Vanja sploh ni dojela, kdaj jo je drobna Metka prignala nazaj na rumeno potko. Tej je le pridno sledila, saj je komaj čakala, da pride do tako zelenih toplic. Skoraj ji je že postalo žal, da se je sploh podala na tako mukotržno pot, ko je izza velikega sivega kamna butnil vodni vrelec. Nekaj debelih kapelj, ki so bučno letele v zrak, je pristalo prav na Vanji.

"Kaj za ...?!" je bila presenečena žabica. A vprašanja ni uspela dokončati, saj jo je preglasil bučen smeh različnih bitij, ki so se sončila in namakala v vodi za velikim kamnom.

Vanja je pred seboj zagledala pisano družčino živalic: od različnih žuželk – ne le murnov in

pikapolonic, ampak tudi sršenov in kačjih pastirjev – pa vse do malega medvedka, ki si je prizadeval s šapo zajeti vodo, ki mu je kar uhajala in uhajala skozi kremplje.

"Vau!" Vanja ni mogla skriti presenečenja: "Tole je videti super!"

"No, vidiš. Se je izplačalo, kajne?" je bila vesela tudi pikapolonica Metka, ki je od navdušenja zakrilila s krilci, a takoj zatem pristala na tleh. Ena od pikapolonic jo je za šalo poškopila z vodo. Metka ji ni ostala dolžna in tako sta začeli pravo vodno igro.

Vanja, ki je nekaj trenutkov vse to opazovala, si ni mogla kaj, da ne bi skočila v privlačno vodo, ki se je raztezala tako daleč, da ji ni bilo videti konca. V tem bogatem vodnem bazenu pa so vodni vrelci vseskozi brizgali tako visoko, da je enkrat zalilo bitja na eni, drugič na drugi strani te divje obale.

Toda ko je Vanja skočila v bazen, se je zgodilo nekaj, česar ni pričakovala. Voda je bila tako topla, da jo je kar poneslo nazaj na breg.

Pristala je na glavi, takrat pa se je smeh, ki ji je bil zdaj že znan, še bolj razlegel daleč naokoli.

"Uf," je še uspela izdahniti, potem pa je zaspala. Ni čutila, da jo je iz peska potegnil močan žabji krak in da so jo bitja, ki so se ji še maloprej na ves glas smejala, s skupnimi močmi prenesla v hladno senco pri velikih sivih kamnih.

"Kaj, kje?" je bila zbegana žabica Vanja, ko je odprla oči. Nekdo jo je poškopil z vodo.

"Vanja, v toplicah si," ji je rekla Metka, ki je spet stala na njenem trebuščku.

"Ja, imela si nekaj smole, a te bomo že naučili uživati," je rekel prijazen žabon, ki je očitno prav tako preživil čas v toplicah.

"Toda ta voda ... Tako vroča je!" je siknila Vanja. "Prav žal mi je, da sem prišla ..."

"Ne, naj ti ne bo žal! Prav lepo se bomo imeli, boš videla!" se ji je nasmehnil žabon.

Vanja se ni mogla upreti njegovi prijaznosti. Ko je bila spet pri močeh, se je odpravila z ostalimi dopustniki nazaj k vodi. Žabon, ki mu je bilo ime Jaka, jo je podučil, da mora na začetku počasi v vodo, da ne bo njena lepa žabja koža spet doživela šoka, ko jo bodo objeli topli vodni vrelec.

"Takole, lepo počasi stopaj proti meni," ji je kazal Jaka, ki je stal nekaj krakov naprej od Vanje v topli vodi, ki je ves čas brizgala vodne kaplje visoko v zrak.

Vanja je ubogala in stopala proti žabonu, dokler ni bila že tako globoko v vodi, da je lahko zaplavala. Zdaj se je njena koža že povsem privadila toploti vode. Pognala se je mimo Jake, da se je ta potopil.

"O, to ti bom še vrnil!" se je zarežal Vanji, ko je njegova glava spet pokukala nad gladino.

"Ja, kar poskusi!" je nagajivo zavpila Vanja, ki je že hitro plavalala proti drugemu koncu obale.

Ko sta se žabici takole veselo lovili v vodi, je vsake toliko brizgnil kak vodni vrelec in enkrat je tako v zraku pristala ena žabica, drugič druga. A padci nazaj v vodo so bili obema prijetni, zato se je iz vode slišal le glasen smeh.

Vanja je preživela najlepše počitnice v svojem življenju. Nikoli ni obžalovala, da se je podala na dolgo pot do toplic, za katere je izvedela, da jih napaja topla voda, ki prihaja prav iz notranjosti Zemlje.

Geotermalna energija nastaja zaradi vroče zemeljske notranjosti. Lahko jo uporabljamo za ogrevanje hiš ali pa iz nje proizvajamo elektriko. V naravi se geotermalna energija največkrat pojavi kot vulkan, izvir tople vode ali gejzirja. V nekaterih državah se geotermalna energija uporablja tudi za zdravilišča in toplice, kar je izkoristila tudi žabica Vanja.

BOGENJ

MUREN JOŽE IN OGNJENI PLAMEN

Nekoč je živel muren Jože. Bil je zelo mirno bitjece, ki je neizmerno rado prepevalo – najraje pozno zvečer in ponoči. Živel je v luknjici na polju, dokler mu je nekega dne niso prekrila debla, ki jih je tja naložil človek. Tako se je muren Jože naselil v nov dom – kar med les nad svojo luknjo. A tudi to ni bil njegov dom prav za dolgo ...

"Hej! Kaj se dogaja? Kaj počneš, človek?" je skoraj že tulil zbegani muren Jože. Navadno je podnevi trdno spal, zdaj pa ga je prebudilo grobo zbijanje in premikanje debel, med katerimi si je pred kratkim ustvaril prijeten domek.

"Slišiš, ti divjak? Pusti moja debla!" je jezno kričal Jože. Prav v tem trenutku pa ga je zadela veja, da je padel z debela in pristal na tleh.

Ko se je zbudil, je bila že temna noč in njegovi kolegi murni so že pridno peli; slišalo se je celo zbornsko petje murnov iz daljave. A Jožetu tokrat ni bilo do petja. Ko je pogledal proti mestu, kjer bi morala stati debla, med katerimi je živel, je bilo tam le še nekaj manjših drv. Očitno je večje že odpeljal človek.

"Kako si drzne? Enkrat pripelje velika debla in mi zasuje mojo poljsko luknjo, potem jih pa spet – meni nič tebi nič – odpelje!" se je razburjal Jože in živčno hodil gor in dol v gosti travi.

"Že vem!" mu je blisknila ideja. "Jutri grem z njim!" je sklenil Jože. Naenkrat se mu je ves svet zdel lepši. "Če je odnesel moj dom, se preselim še sam!"

Ko je naslednji dan človek spet pripeljal svoje vozilo in začel nalagati preostanek lesenih drv, Jože ni spal. Čeprav je komajda držal odprte veke, si ni dovolil zaspati. To je bila namreč edina priložnost, da gre s človekom in odkrije, kaj se dogaja z njegovimi debli.

Ko je človek začel z nalaganjem drv, je Jože smuknil med debla, ki so bila že naložena, in počakal, da je človek odpeljal. Celo pot ga je treslo in občasno vrglo v zrak. Ko je vozilo zapeljalo na velik kamen ob neki blatni mlakuži, je muren celo padel s prikolice. Imel pa je srečo, da je pristal prav na neki sitni žabi, ki ga je tako divje otrešla s svojega hrbta, da je spet priletel nazaj na drva.

"U, kakšna sreča!" je rekel sam pri sebi in se glasno zahvalil žabi. "Nekoč ti povrnem uslugo!" je še zaklical za njo. Žabica Vanja mu je le pokazala jezik in se potopila nazaj v svojo mlakužo.

"Čakaj, saj to je bila vendar tista žabica, ki se je

navdušila nad toplicami in me je spraševala za pot! Ko se je vrnila s tistih počitnic, je bila čisto prerojena!" Ko je Jože takole razmišljal, se je to-vornjak ustavil, muren pa se je umaknil med debla, ki so zadnja čakala, da jih preložijo.

Ko je človek vendarle postavil k svoji hiši tudi drva, med katerimi je ždel muren Jože, je ta brž smuknil ven in stekel skozi vrata hiše. Človek ga sploh opazil ni, tako je bil zaposlen s prenašanjem drv. Ta so sedaj čakala ob kaminu, iz katerega se je nevarno smejal ogenj. Jože se je skrtil in sploh ni dojel, da je človek zgrabil prav manjše poleno, za katerega se je držal. Položil ga je v kamin in ko je ubogemu murnu posta-

lo neverjetno vroče, je uvidel, da se je znašel prav med ognjenimi zublji.

Ko je človek zaprl vitrinico, skozi katero bi Jože še lahko ubežal, je ta planil k njej. Začel je udrihati in vreščati kot nor. Ogenj je bil močan in skoraj ni več imel zraka, zato so mu moči hipoma pošle. A še preden je povsem opešal, je začutil, da se je vitrinica zopet odprla, on pa je pristal v mehki človeški roki.

Jože je čutil vse, kar se je dogajalo: mož ga je odnesel nazaj ven, poravnal mu je njegove dolge tipalke in mu nežno kanil dve kapljici hladne vode. Kako dobro mu je vse to delo!

"Hvala," je zamomljal Jože, ko je po nekaj dneh

vendarle prišel k sebi. Oči še ni odprl, zato ni videl, da ob njem ni nikogar.

Ko je le počasi odprl veke, je bila že noč. Če bi bil zdrav, bi jo gotovo izkoristil za petje. Morda bi se kar priključil murnovskemu pevskemu zboru, tako lepa, zvezdnata noč je bila!

A Jože je doumel, da ne leži na prostem. Pristal je v nekakšnem ležišču, kjer so bili koščki mehke trave in ob robu tudi nekaj tople slame. Obkrožale so ga štiri stene, ena pa je imela na sredini tudi luknjico, skozi katero bi lahko odkorakal.

"Kako lep dom!" je bil v hipu navdušen Jože in moči so se mu čudežno povrnil.

Ko je splezal skozi luknjico, je videl, da je škatlica, v kateri je očitno preležal zadnje dni, postavljena na leseno mizo ob leseni hiši, v katero je nedolgo nazaj sledil človeku. Zdaj se je spomnil, kaj se mu je zgodilo ... Skoraj bi umrl v ognjenih zubljih v kaminu, toda mož ga je rešil! Jože se je natanko spomnil mehke roke, ki ga je držala in mu rešila življenje. Bil je tako srečen, da je glasno zapel.

Niti še ni odpel do konca, ko so se vrata lesene hiške odprla in k njemu je pritekla mala deklica.

"Oči, oči, muren je!" je veselo zaklicala.

"Kaj pa ti počneš pokonci, mala moja? Brž v posteljo," ji je prijazno odvrnil globok glas moža, ki ga je Jože spoznal že na polju.

"Ampak oči, muren je! Rešili smo ga!" je deklica še kar veselo razlagala.

"Ja, vidim in slišim," se je zdaj nasmehnil tudi oče in jo pobožal po svetlih laseh.

Muren ju je plaho gledal in že je hotel skočiti nazaj v svojo novo škatlico, ko je bil dekličin obrazek čisto ob njem.

"Hej, ti, kako si?" ga je vprašala deklica in ga nežno pobožala z malim prstkom.

Murnu Jožetu je ta pozornost godila in tudi božanje je bilo tako prijazno, da je kar stopil bližje. Strah je hipoma poniknil.

"Vidim, da si zdrav, moj murenček," je bila zadovoljna deklica. "Kar poj nam, velja?"

"Saj bo pel, le pusti ga. Ko boš v postelji, ti bo zagotovo kakšno lepo zapel, da boš lažje zaspala," ji je rekel oče.

"Dobro, se vidimo jutri, murenček!" je rekla deklica in stekla nazaj v hišo.

Ko je gledal za njo, ga je ogovoril tudi mož: "Lepo, da si spet med nami, muren. Pa lepo noč ti želim!"

Jože sploh ni mogel verjeti svojim očem in ušesom. Saj je dobil nov dom! In to prav pri človeku, za katerega je mislil, da je slab.

Muren Jože je tako še dolgo živel in pogosto je našel zavetje v škatlici za vžigalice. Svetlolasa deklica mu je vestno menjala travo, on pa ji je v zahvalo prepeval najlepše pesmi pod zvezdami. Tudi glas o srečnem murnu se je razlegel daleč naokoli. Jože je bil tako poznan kot tisti muren, ki je premagal in osvojil človeka. Obenem je spoznal, da tudi človek potrebuje les.

Les uporabljamo kot material za hiše in pohištvo, odpadni les pa za kurjenje in ogrevanje svojega doma. Slovenija spada med dežele, ki so z lesom izjemno bogate, saj je kar 60 odstotkov površin pogozenih.

V O D A

DEŽEVNIK MARTIN IN DEROČA REKA

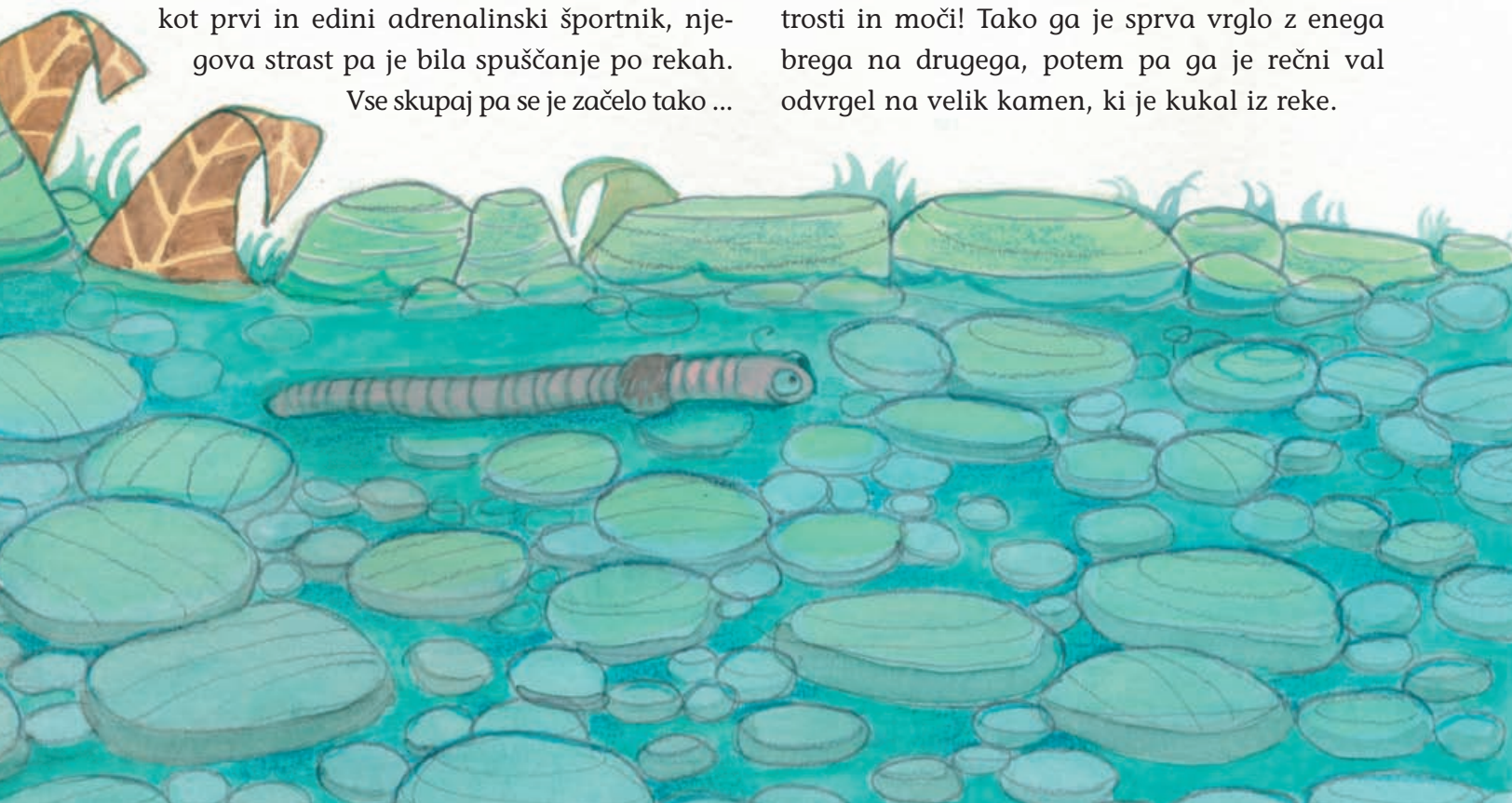
Nekoč, že dolgo je tega, je živel deževnik Martin, ki je že kot mlad deževniček spoznal moč vode. Nekoč ga je reka odnesla daleč stran od doma in pot nazaj je prepotoval s prijateljem Tinetom, ki ga je podučil, da so deževniki rojeni kmetovalci. Toda izkazalo se je, da deževnik Martin bolj kot v kmetovanju uživa v adrenalinskih športih in sploh v vodi. Tako je v živalskem svetu zaslovel kot prvi in edini adrenalinski športnik, njegova strast pa je bila spuščanje po rekah. Vse skupaj pa se je začelo tako ...

"Hej, Bine, se vidiva zvečer!" je navdušeno zaklical deževnik Martin.

"Kam pa spet odhajaš?" je vprašal ostareli polž Bine. Ker ni dobil odgovora, si je kar sam odgovoril: "Joj, ko si takole navdušen, se vedno spuščáš v neko nevarnost ..."

"Nič ne skrbi, Bine, grem le po brzicah. Se vidi-va!" je zaklical Martin in se že pognal iz svoje luknje. Še preden je Bine uspel odgovoriti, je bil Martin že pri bližnji luži.

Iz luže se je pognal naravnost v tekočo rečico, ki pa danes skoraj ni bila več le rečica, ampak kar deroča reka. In res ni pričakoval takšne hitrosti in moči! Tako ga je sprva vrglo z enega brega na drugega, potem pa ga je rečni val odvrigel na velik kamen, ki je kukal iz reke.

"Noro!" je zavpil Martin. Še preden je gručica mravljic ob rečnem bregu došla, da je deroča reka ravno kar pogoltnila najbolj znanega športnika daleč naokoli, je Martin že divje plaval z rečnim tokom proti ustju.

Ni se imel časa spraševati, zakaj je reka danes tako divja. Zadnje dni je namreč neusmiljeno deževalo. Kmalu pa je pred seboj zagledal, kako je v vodo padla mala pikapolonica.

"To!" je navdušeno zavpil in se z glavo potopil v vodo. Bil je tako neverjetno srečen, ko je bilo treba narediti kaj odštekanega. To, da lahko ob enem naredi kaj dobrega, pa se mu je zdelo naravnost čudovito.

Pikapolonico je potisnil iz vode hitro, kot je le mogel. Ob bregu je stala že druga pikapolonica,

očitno njena starejša sestra, zato je bilo reševanje še toliko lažje. Obema je le še zaklical svoje ime in jima pomahal v slovo.

Ko je deževnik Martin takole norel z deročo reko, mu sploh ni prišlo na misel, da se lahko reka zlije tudi v morje. To je seveda slano in prostrano in zato v njem verjetno ne bi preživel. Naenkrat se je nad njim znašla prikupna sinička in mu zavpila: "Oj! Ti si Martin, a ne?!"

"Ja, živijo!" je veselo zavpil nazaj deževniček.

"Martin, moral boš iz vode!" je zavpila nazaj sinička.

"Zakaj?"

"Ker se bo zdaj zdaj končala v morju!" je krilila sinička.

"O, ne!" se je zdaj zresnil nori Martin.

"O, ja! Hitro ven iz vode!" je bila že vsa iz sebe sinička.

"Ampak kako?" Martin kar naenkrat ni videl izhoda. "Pomagaj!" ji je zaklical.

"Jaz?!" Sinička je kar obstala v zraku, Martin pa je švignil z vodo naprej in le nekaj metrov stran je drobna ptica zagledala morje.

"Počakaj!" je zaklicala za njim in švignila proti deževniku tako hitro, kot ni še nikoli.

"Saj bi, pa ne morem!" se ji je kislo nasmehnil prestrašeni Martin.

Sinička je takrat v sebi začutila takšno moč, da se je počutila mogočno kot sraka, ki jo je vsak dan tako rada preganjala. Rešila bo tega deževnika, pa naj bo, kar hoče!

Ko se je takole pognala za njim, je Martin že

stegnil svojo glavo iz vode, kolikor se je dalo visoko. Tedaj je tudi on zagledal grozeče morje, ki je bilo že čisto blizu. Sinička je priletela še bliže reki in njeni valovi bi jo skorajda zagrabili, če se jim ne bi tako spretno izognila. Izkoristila je pravi trenutek in z nožicami potegnila Martina v zrak.

Drobna sinička je komaj ušla zadnjemu valu, ki je planil nad njo. "Uf," je odleglo Martinu, ki je bingljaj v njenih nožicah visoko nad reko.

"Se strinjam," se mu je nasmehnila.

Ko sta bila že precej daleč od morja, je sinička odložila Martina na vlažna tla.

"Tako, predlagam, da greš zdaj sam domov," je rekla zasopla ptica.

"Nikoli se ti ne bom mogel dovolj zahvaliti. Sploh ne veš, kako mi je odleglo," je sopihal tudi Martin.

"Ah, vse dobro se enkrat vrne," je zamahnila s krilcem sinička. "Morda boš pa ti nekega dne rešil nekoga drugega," je še dodala in že zletela visoko proti nebu.

"Morda," se ji je nasmehnil Martin in se prav v tistem trenutku spomnil, da je prav danes rešil drobno pikapolonico.

"No, nasvidenje! Pa previdno naprej!" se je še nasmehnila sinička.

"Hvala!" ji je zaklical, a sinička ga verjetno ni več slišala.

Ko se je Martin vrnil domov, je bil polž Bine čisto iz sebe.

"Martin! Joj, kako sem vesel, da te vidim!" je planil k njemu, kolikor hitro je stari polž sploh še zmogel.

"Ja, tudi jaz sem vesel, da te spet vidim," je bil iskren Martin.

"Skoraj bi že poklical tvojega prijatelja Tineta, da gre v reševalno akcijo," je hitel polž.

"Ah ne, je toliko dobrih bitij na svetu, da to res ni potrebno," je odvrnil Martin, ki se je šele zdaj zavedel, kako utrujen je.

"Res? Potem te je res moral nekdo reševati?" je Bine spet postal zaskrbljen.

"No, ja," je okleval Martin. Vedel je, da bo polž v prihodnje še bolj v skrbeh zanj, če mu bo povedal za dogodivščino. Hkrati pa se je tudi za-

vedal, da je zdaj že znan deževnik in da bo glas o njegovem reševanju gotovo dosegel tudi prijatelja polža.

"Ja, rešila me je sinička. Lahko bi pristal v morju, tako daleč me je nesla deroča reka," je hitro zdrdral.

"Ojoj," je osupnil polž Bine. "No, ampak zdaj si tu!" je bil vesel.

"Ja! In zdaj moram spat," je deževnik odrinil v svojo luknjico v vlažni zemlji.

Martin se je udobno namestil, Bine pa je od olajšanja, da se je vse srečno končalo, le zajel sapo. Ko je tako ždel pred Martinovo luknjico, ga je ta vprašal: "Bine, kako je lahko voda tako močna?"

"Martin, mati narava je močna. In tako kot je močna narava, tako je močna tudi njena hči, voda. Včasih pokaže svojo moč bolj, drugič pa malo manj," je modro odgovoril stari polž. Martin je bil zadovoljen z njegovo razlago in je mirno zaspal.

Energija vode ali hidroenergija je moč sile ali energija tekoče vodne mase, ki se lahko izkoristi za človeku koristne namene, tudi za proizvodnjo električne energije v hidroelektrarnah. Energijo vode izkoriščajo tudi adrenalinski športniki za spuščanje po rekah – tako kot deževnik Martin.

NAMESTO ZAKLJUČKA

Elementi so vitalne sile, ki sestavljajo vesoljsko kreacijo in jih je možno zaznavati s človekovimi fizičnimi čutili. V fiziki so definirani kot štiri stanja, v katerih se nahaja materija: zrak (plina snov), zemlja (trdna snov), ogenj (ionizirana snov) in voda (tekoča snov).

(VIR: astrologijaanama.net)

V pričujoči pravljici prikazujemo, kako tesno smo s štirimi elementi – torej z zrakom, zemljo, ognjem in vodo – povezani tako živali kot ljudje. Predstavljajo nam tudi čiste vire energije, brez katere ljudje danes ne moremo živeti oziroma bi bilo naše življenje brez njih daleč od kakovostnega. O tem nam govori že podnaslov pravljice: Štiri zgodbice o štirih naravnih energentih.

Avtorica

Alenka Klopčič

EKO-PRAVLJICA

Štiri zgodbe o štirih naravnih energentih:
o vetru, zemlji, ognju in vodi

Ilustrirala: Marta Bartolj

Lektorirala: Maja Sušin

Oblikovanje in grafična priprava:

Jamaja – Maja Rostohar

Izdaja: Eko knjiga d.o.o.

Ljubljana, september, 2011

1. natis, 1. izdaja

***Za pomoč pri izdaji Eko pravljice se
zahvaljujem Juriju Riharju in
Gradbenemu portalu PEG.***

Avtorica

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-32

KLOPČIČ, Alenka

Eko pravljica : štiri zgodbe o štirih naravnih energentih: o
vetru, zemlji, ognju in vodi / Alenka Klopčič ; ilustrirala Marta
Bartolj. - 1. izd., 1. natis. - Lukovica : Eko knjiga, 2011

ISBN 978-961-93140-0-5

257319680

Vse pravice so pridržane. Noben del te knjige se brez pisnega
dovoljenja avtorice ne sme v nobeni obliki reproducirati ali
z uporabo elektronskih sistemov predelovati, kopirati, tiskati,
razmnožiti ali razširjati. Brez pisnega dovoljenja avtorice je
prepevedano javno objavljati knjige ali njenih delov,
distribuiranje in dajanje v najem.

Projekt podpira spletna
skupnost za promocijo
trajnostnega bivanja
Energija doma.